

Framtidens gymnasister får genom gymnasie-
utredningens förslag betydligt större möjligheter
att välja ämnen och studiegång/Foto S Oredson

Ledare
GYMNASIET REFORMERAS — ANPASSAS
TILL DET MODERNA SAMHÄLLET

SVENSK SKOLTIDNING

ORGAN FÖR SVERIGES SMÅSKOLLÄRARFÖRBUND

ÅRGÅNG 20

36 7 SEPTEMBER 1963

GYMNASIET REFORMERAS ANPASSAS TILL DET MODERNA SAMHÄLLET

Gymnasieutredningen som tillsattes sommaren 1960 har innevarande år varit särdeles produktiv ifråga om betänkanden. I våras avlämnades två större sådana, dels Vägen genom gymnasiet, dels Kraven på gymnasiet. I dagarna har ytterligare tre betänkanden överlämnats till ecklesiastikministern, huvudbetänkandet Ett nytt gymnasium, förslag till läroplan samt ett betänkande innehållande specialutredningar.

Genom överlämnandet av dessa har de sakkunniga i huvudsak fullgjort sitt omfattande utredningsuppdrag, och fullgjort det inom förvånansvärt kort tid. Den del av uppdraget som kvarstår rör vuxenutbildning på gymnasiestadiet.

Den gymnasietyp – av utredningen kallad tillvalsgymnasium – som föreslås skiljer sig avsevärt från de nuvarande gymnasieformerna. Avsikten är också att tillvalsgymnasiet helt ska ersätta såväl allmänt gymnasium som handelsgymnasium och tekniskt gymnasium, men därutöver också bjuda eleverna sådana nyheter som sociala och estetiska studiealternativ.

Vid sin konstruktion av de olika studievägarna inom gymnasiet tycks utredningen i mycket stor utsträckning ha tagit hänsyn till de önskemål som kom fram i de sk avvägningar och undersökningarna. Genom att differentieringen sätter in gradvis på de olika studievägarna bör det också bli väsentligt lättare för framtidens gymnasister att gå över från en väg till en annan.

2 Det nya gymnasiets konstruktion, dess målsättning och de föreslagna för-

ändringarna beträffande undervisningsformerna uppvisar många drag parallella med grundskolreformen. Liksom skolberedningen har gymnasieutredningen strävat efter att närma skolan till samhället och anpassa dess undervisning till de krav ett modernt sådant ställer.

Från den utgångspunkten har bl a vidtagits ganska kraftiga – och ur vissa synpunkter kanske revolutionerande – förändringar i läroplanen. Man föreslår t ex en kraftig reduktion av timtalet i klassiska språk men samtidigt en förstärkning av de moderna språken. Religionskunskap förekommer som enskilt ämne bara under det sista gymnasieåret – de två tidigare åren ingår det i historieämnet under benämningen religionsorientering. Geografi föreslås försvinna från schemat, istället vill utredningen fördela detta stoff på naturvetenskap och samhällskunskap.

Gymnasieutredningen har också lagt tonvikt vid att undervisningen ska förmedla kritisk skolning och att eleverna ska vänjas vid att självständigt planera och genomföra sina studier.

Frågan huruvida det framtida gymnasiet skulle bli tre- eller fyraårigt har under utredningsarbetet varit föremål för allmän diskussion. Efter att ingående ha vägt skälen för och emot de båda alternativen föreslår utredningen att en treårig studiegång ovanpå grundskolan bör vara huvudformen. För vad utredningen kallar »lågpresterande elever» för man emellertid fram ett intressant förslag om förlängd undervisning. Dessa elever skulle nämligen under den normala

studietiden kunna erbjudas att minska sitt studieprogram genom att läsa mindre kurser. Efter studietidens slut skulle de – med skolans hjälp – sedan kunna inhämta de ämnen som utelämnats.

Bakgrunden till förslaget är att ingen kommer att kunna kuggas ut ur gymnasiet i och med att nuvarande studentexamen föreslås avskaffad. Utredningen vill ersätta den med ett system som i huvudsak innefattar skriftliga prov förlagda till de två sista åren och spridda över större delen av läsåret. Med detta förslag följer att censorsinstitutionen också försvinner. En viss motsvarighet blir väl dock den fackinspektion som föreslås. Fackinspektörernas uppgifter blir emellertid inte att godkänna eller underkänna elever. Med rätta påpekar utredningen nämligen att även om en grupp elever inte når en sådan nivå att de bör äga tillträde till högre studier ska skolan inte särskilt utmärka dem genom en underkännande procedur.

Man kanske kan beklaga att studentexamen – vars 100-årsjubileum just firats i år – föreslås försvinna. Men samtidigt bör genomförandet av de förslag utredningen lägger medföra en betydligt lugnare studietakt under det sista gymnasieåret och framförallt en minskad psykisk press på gymnasisterna under deras sista termin.

Ungdomens efterfrågan på gymnasieutbildning och avnämarnas efterfrågan på gymnasieutbildade är de huvudfaktorer som bestämmer den kvantitativa omfattningen av gymnasiet. Innevarande hösttermin räknar man

PRESSRÖSTER

Statstjänstemännens förhandlingsrätt

Om det uppgjorda schemat håller kan man i bästa fall räkna med att statstjänstemännen får en lagfäst förhandlingsrätt i modern mening från 1 januari 1966, skriver *TCO-tidningen* i sitt senaste nummer:

I fråga om förhandlingsrättens uppbyggnad har parterna varit överens om följande. Förhandlingsrätten bör anknämas till 1936 års lag om förordnings- och förhandlingsrätt och ge statstjänstemännen full kollektivavtals- och konflikträtt för alla tjänstemän oavsett tjänsteställning. Sådana villkor för statstjänsten, såväl rättigheter som skyldigheter, som anses vara av den karaktären att de inte skall vara förhandlingsämnen, skall sammanföras i en särskild sk lag om statens tjänstemän. Parterna skall träffa ett huvudavtal, som reglerar dels förhandlingsordningen och dels frågan om handläggningen av sk samhällsfarliga konflikter.

Vid sidan av tillkomsten av statstjänstemannalagen behöver ändringar vidtagas i ett stort antal lagar. Dessa lagfrågor har självfallet varit överläggningsämnen under kontakterna med civildepartementet men de blir inte förhandlingsfrågor i egentlig mening utan kommer i stället att handläggas på samma sätt som andra

med att omkring en fjärdedel av alla 17-åringar går i gymnasiet första ring. För 1970 har gymnasieutredningen ansett det rimligt anta att mellan 30 och 35 procent av en årskull går i gymnasiet och omkring 20 procent på övriga gymnasiala utbildningsvägar. Gymnasieorganisationen måste alltså dimensioneras med hänsyn härtill.

Det är då också synnerligen viktigt att organisationen görs så elastisk som möjligt. De riktlinjer som nu dragits upp för dimensioneringen av de olika utbildningsvägarna får inte uppfattas som rigoröst bindande. De förändrade situationer ifråga om rekryteringen till gymnasiala studier, som ungdomens stigande intresse för högre utbildning samt även geografiska och sociala faktorer kan ge upphov till, måste kunna medföra modifikationer i systemet.

ÖVER 700.000 SKOLBARN UTNYTTJAR FOLKSAM SKOLUNGDOMSFÖRSÄKRING

Folksam skolungdomsförsäkring gäller för olycksfall och polio med följande ersättningar:

LÄKEKOSTNADSERSÄTTNING för nödvändiga utgifter i samband med olycksfall eller polio

TANDSKADOR — ersättning för tandbehandling förorsakad av olycksfall

Jämför ersättningsbeloppen

INVALIDITETSERÄTTNING Årligt utbildningsbidrag till 16 år kr 1.000
Årligt utbildningsbidrag fr o m 16 till 24 år .. kr 5.000
Kapitalbelopp då den framtida invaliditeten kan fastställas — tidigast vid 18 år kr 20.000

ANLAGSPRÖVNING Vid invaliditet lämnas ersättning för kostnader i samband med anlagsprövning för val av lämplig yrkesutbildning

DÖDSFALLSERÄTTNING Kapitalbelopp med kr 1.000

Tala med närmaste Folksamkontor

tänk efter före **FOLKSAM** försäkrar